

Met de
CAMERABEURS:
de meeste
aanbiedingen
van Europa!!

CAMERA

magazine

TEST *primeur*

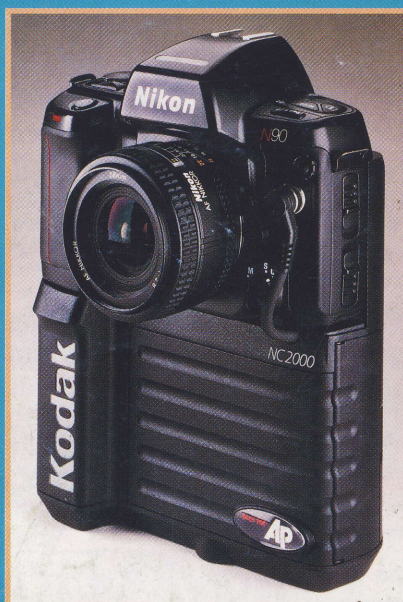
CM fotografeerde in
Londen met de AP
NC2000 camera

APPARATUUR *test & bespreking*

Zeiss Nachtjager
CRASHTEST!
Rodenstock
Imagon II
100mm macro's

KLASSIEK *overzicht & historie*

Canon AE-1
Rollei: Tessar, Xenar of Planar ?

- Beursberichten
- GMP-grips
- Circle Pictures
- Camera Magazine gaat per 1 september verhuizen!

8 710966 054222

GRATIS: Camera Gids #3.
GRATIS: uw advertentie, zie de bon.

Het oog van de meester. Maar welk oog?

Xenar, Tessar of Planar?

Drie camera's hebben het gezicht van de fotografie bepaald, de Leica, de Nikon en de Rolleiflex. Nu het laatste hoofdstuk van de klassieke (en chemische) fotografie wordt geschreven, blijkt pas hoe verankerd deze camera's zijn geweest met de fotografie pur sang.

Fotograferen met de Rolleiflex, geladen met een laaggevoelige diafilm openbaart opnieuw de betovering van dit medium dat met de auto, de televisie en de trein het gezicht van de 20e eeuw bepaalde. De nieuwe fotografie is digitaal en wordt

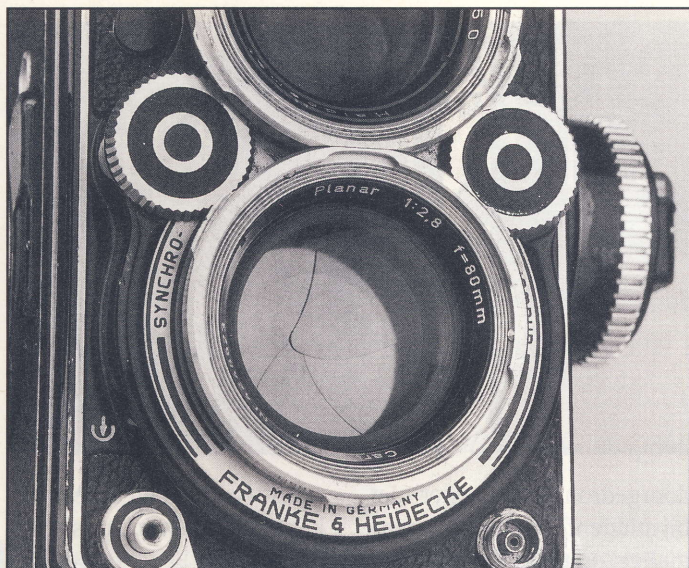
niet in de doka, maar met de computer gemaakt. Toch blijven vele fotoscholen en fotobladen hun overlevingskans zien in het doorgeven van oninteressante wetenswaardigheden. De toekomst van de fotografie ligt niet in een nieuw technisch hoogstandje,

maar in de visie. De Leica dwong tot een nieuwe kijk op de wereld (Cartier-Bresson noemde fotograferen eens "versneld tekenen"), de Nikon deed het en ook de Rollei vormde het fotografisch oog. Helmut Newton is een gebruiker van de Rollei, evenals

Richard Avedon er een is en Ed van der Elsken er een was.

Pur Sang toestel

De Rolleiflex is een pur sang fototoestel. Maar er zijn er zoveel verschillende typen in omloop met diverse objectieven, dat de keuze niet gemak-

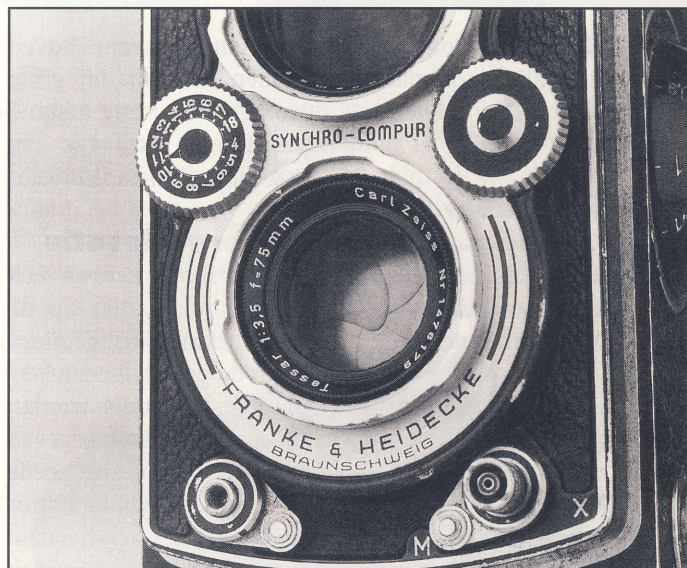
Op de testbank:

De Schneider Xenar

Bij volle opening geeft de Xenar een laag contrast beeld. Fijne details zijn zichtbaar, maar de belijning heeft een geringe randscherpte. Het hele beeldveld met uitzondering van de hoeken is egaal uitge- licht. De scherpte is het best op de middencirkel met een doorsnede van ± 4 cm en neemt af naar de randen en valt in de

mene contrast neemt toe, vooral de begrenzing van de beeldvlakken is nu geken- merkt door een abrupte over- gang. Bij f/8 en f/11 wordt het beeld nog iets pittiger. Fijne details komen nu contrastrijk in beeld.

De prestaties dichtbij (1-2 m): bij volle opening: een matig contrast beeld met zeer fijne details. Bij diafragmeren neemt de beeldkwaliteit toe

hoeken duidelijk weg. Bij f/4,0 is de algemene beeldkwa- liteit een fractie hoger. Het contrast blijft laag. Bij f/5,6 treedt een verbetering op voor- al in de scherpte van de belij- ning van de details. Het alge-

meene contrast neemt toe, vooral in contrast, maar niet in detailweergave.

De Zeiss Tessar

Bij volle opening worden in het centrum van het beeld fijne details begrensd met een matig contrast. De randen zijn iets minder scherp dan bij de Xenar, maar het algemene beeld is iets pittiger, zij het dat de mate van detaillering gelijk is.

Bij f/4,0 een lichte verbetering vooral in algemeen contrast. Bij f/5,6 verbetert de kwaliteit duidelijk. Het beeld is nu pittig met scherpe belijning van de details. Bij f/8 worden ook de randen gelijk aan het centrum en krijgen we een egaal beeld van goede scherpte en fijne detaillering.

De prestaties dichtbij zijn bij volle opening al goed een contrastrijk beeld met zeer fijne details over praktisch

kelijk is. Deze korte test be- handelt niet de vele types, maar beantwoordt de vaak gestelde vraag of er zoveel kwaliteitsverschil is tussen de geleverde objectieven. Het is toch jammer als je het plezier in de klassieke fotografie wilt herontdekken en dat zet het objectief je de voet dwars. Daar gaat je mooie 40x50 met de Delta 100 of je diaprojectie met de nieuwe Panther of Provia. De vele Rolleiboeken ontwij- ken het antwoord. Dit is het nadeel van de meeste liefheb- ber-boeken. Ze sommen alles op wat er gemaakt is, maar willen niet vertellen wat er goed en slecht aan is. En in alle eerlijkheid: er moeten ver- schillen zijn, maar zijn ze ook belangrijk?

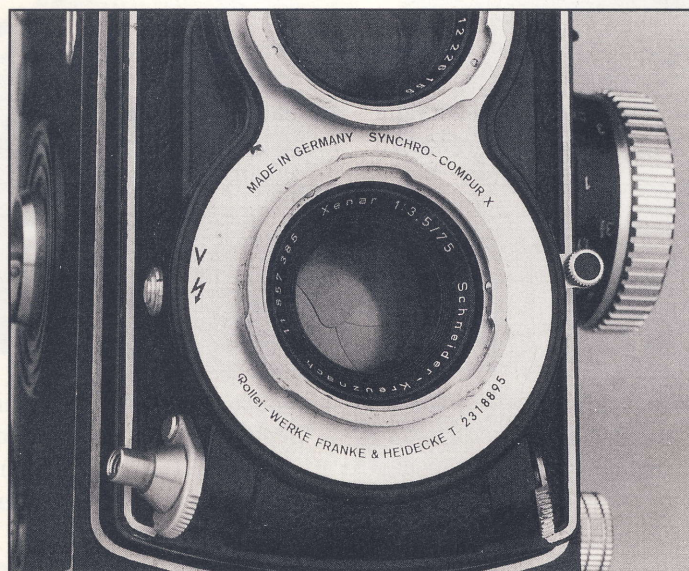
Magere kant

CM heeft een drietal Rolleiflexen uit de jaren '50 geleend en ze door de CM-testproce- dure getrokken.

De eerste vraag betreft de pres- taties van de Zeiss Tessar te- genover de Schneider Xenar. Beide zijn 4-lenzen met een lichtsterkte van 1:3,5. Vroeger vond men dat aan de magere kant, maar tegenwoordig met de alomtegenwoordige zoom is het een heel behoorlijke opening. De Zeiss Planar is een 5-lenzer met een grootste diafragma van 1:2.8. Dit

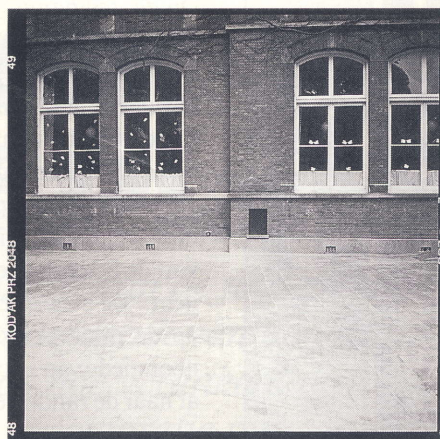
Wat is het kwaliteitsverschil tussen deze drie Rolleiflex optieken? Wij geven het antwoord op deze vraag. Het antwoord dat u in de vele Rolleiboeken tevergeefs zult zoeken. Boven: Planar 1:2,8 f=80mm. Rechts: Tessar 1:3,5 f=75mm. Onder: Xenar 1:3,5 f=75mm. (Produktfoto's: Fred Jansz)

objectief en de vergelijkbare Schneider Xenotar worden be- schouwd als het beste dat ooit op de Rolleiflex is geleverd. Is het verschil ten opzichte van de Tessar/Xenar de moeite waard?

Xenar

Tessar

Planar

het hele beeldveld. Ook hier neemt de kwaliteit toe maar niet zo sterk als bij de verre afstand.

De Zeiss Planar

Bij volle opening egaal maar laag contrast beeld met matige scherpste en fijne detaillering. Bij $f/4$ matig contrast en goede scherpste in de belijning van zeer fijne details. Bij $f/5,6$ een matig contrast en hoge scherpste van zeer fijne details. De Planar is bij $f/4-5,6$ in alle opzichten beter dan de Tessar bij $f/8-11$.

De subtiele toonweergave is beter dan bij de andere twee die een iets brokkeliger overgang laten zien. De overstraling bij invallend tegenlicht is door het grotere glasfront aanzienlijk groter dan bij de twee andere objectieven. De Planar wint aan kwaliteit bij de grotere diafragma's als er iets wordt onderbelicht: een teken dat het interne contrast (de onderdrukking van lichtreflecties) nog verbeterd kan worden. Prestaties dichtbij geven een zeer scherp beeld met zeer fijne details en een hoog contrast. In het algemeen is de weergave van zeer fijne details en het contrast geringer dan bij de beste kb objectieven. De prestaties in het middengebied (2-5m) zijn anders dan in het gebied van 10m en verder en van 1-2 m. De Planar is een juweel bij de middenafstanden en bij de midden diafragma's. Dichtbij zijn de

resultaten eveneens boven commentaar, ook bij grote openingen. Op verre afstand bij openingen tot $f/4$ is een spoor van zachtheid zichtbaar.

Ontwerp-filosofie

De objectieven hebben een hoog microcontrast op de visueel belangrijke belijningen van de grotere beeldvlakken. Fijnste details worden minder scherp weergegeven ten gunste van een zeer goede gradatie. De vergrotingsfactor is lager dan bij kb en dus kan de aandacht verlegd worden naar de gradatie i.p.v. het contrast. Dat geeft uiteindelijk het typische 6×6 effect. Het resultaat een zeer plastische en 'beschaafde' weergave.

Het laatste drupje

In het algemeen zijn alle drie de objectieven meer op gradatie en subtiele toonovergangen afgestemd dan op het laatste drupje randscherpste. In de tijd dat deze objectieven werden gebouwd was de scherpste-filosofie nog niet zo

doorgedrongen en zeker niet bij middenformaten. De toenmalige emulsies waren nog niet van het 'acute' (randscherpste type. De grovere korrel zou al snel de fijnste details laten verdwijnen in de korrelstructuur en dat zou eerder onscherpste-verhogend werken. De objectieven zullen een betere weergave hebben met de oudere emulsies.

CM verkondigt al langer het standpunt dat bij diafragma's vanaf $f/5,6$ de verschillen in optische kwaliteit zeer gering zijn en wellicht interessant voor een academische discussie, maar niet voor de praktijk. De kunst om het uiterste uit de objectieven te halen wordt toch al weinig beoefend. Dit geldt niet alleen voor de kennis van de medische kracht van talloze kruiden in het tropisch regenwoud, die verloren gaat bij het langzaam uitsterven van de daar wonende natuurvolkoren. Ook de fotografische kennis het uiterste uit een film te halen (dwz. om optimaal scherp te stellen, te belichten,

te ontwikkelen en af te drukken) wordt een schaars goed!

Samenvatting

In puur praktische betekenis bestaan tussen Planar, Tessar en Xenar vanaf $f/5,6$ en bij de meestgebruikte afstand (het middengebied) betrekkelijk geringe verschillen. In vergelijkende zin is de Planar de absolute winnaar met de Tessar als goede tweede en de Xenar als laatste.

De Planar springt eruit met een hoog contrastweergave van zeer fijne details en is een klasse beter dan de andere twee. De Tessar is goede tweede. De Xenar is qua weergave van de zeer fijne details vooral bij $f/8$ en kleiner iets beter maar van een lager contrast. Bij de grotere openingen is de Tessar beter. CM heeft er nog een tweede Xenar bijgehaald om na te gaan of dit beeld typisch is voor dit objectief. Ook dit exemplaar blijft iets onder het niveau van de Tessar. Als je het kan betalen is de Planar de beste koop: het objectief is veruit superieur. De keuze tussen Tessar en Xenar ligt iets lastiger. Punt voor punt is de Tessar een spoortje beter. Maar de verschillen vallen vooral op bij directe vergelijking. Bij de Planar foto's daarentegen, krijg je spontaan de neiging je kleinbeeld-uitrusting in te ruilen.

Herr Dr. Erwin Puts

Wat is de klassieke fotografie?

De foto is eindprodukt en kunstwerk op zich; het gaat om de foto aan de wand of de dia op het scherm. Geen andere manipulatie dan de automatische beperkingen van de lens en de camera, dwz. de kenmerken van de optiek en de chemie. Je pakt de Rolleiflex, je meet het licht, stelt sluitertijd en diafragma in, terwijl je scherptediepte en beweging overdenkt, je overziet het matglas, verplaatst de camera totdat het beeld bevalt en drukt af: een onhoorbaar klikje, een korte heen en weer draai aan de transportslinger en het resultaat ligt onwrikbaar vast. Manipulaties in de doka zijn maar beperkt mogelijk.